

SLEM POEZIJA - istorijat, forme i tuma?enja

Preveo na srpski jezik - ?or?e ?or?evi?

Preuzeto sa Vikipedije - slobodne enciklopedije

* Ovaj tekst o slemu i slem sceni je preveden sa Vikipedije - slobodne enciklopedije i ne mo?e se koristiti kao zvani?an i precizan istorijat i opis slem scene. Svakako tekst treba pro?itati, ali nije zamena za ozbiljniju literaturu o slemu i slem sceni. Sam po?etak teksta gde se tvrdi da je slem poezija takmi?enje, su?tinski je pogre?an i proma?en. Za ozbiljnije tuma?enje slema, obavezno pro?itati tekst Mark Smita. (Komentar: Milan Mijatovi?).

Sadr?aj

1. Istorija
2. Forma slema
3. Vrste takmi?enja
4. Poetika
5. Slem kriti?ari
6. Slem i akademska poezija
7. Slem pokret mladih

Slem poezija je takmi?enje u okviru koga pesnici i pesnikinje ?itaju ili izvode napamet svoje originalne radove. Zatim njihove izvedbe ocenjuju, na osnovu broj?ane skale, prethodno izabrani ?lanovi publike.

Istorija

Mark Smith-u (Mark Smit-u) se pripisuju zasluge za pokretanje slem poezije u Get Me High („Naduvaj me“) Salonu u ?ikagu novembra 1984.g. Jula 1986.g., slem je dobio svoje trajno mesto boravka u Green Mill („Zeleni mlin“) d?ez klubu. Avgusta 1988.g. prvi slem se odigrao u Njujorku u Nuyorican Poets Café-u („Njujor?ki pesni?ki kafe“), a doma?in je bio Bob Holman (Bob Holman). Godine 1990., prvi slem na nacionalnom nivou se odigrao u Fort Mejsonu kod San Franciska, uklju?uju?i tim iz ?ikaga, tim iz San Franciska, i pesnika iz Njujorka . Od 2010, ova vrsta slem takmi?enja je ra?irila i trenutno ima oko 80 sertifikovanih timova svake godine, ?to je kulminiralo u pet dana takmi?enja. Pesni?ki salon „Da“(Da) po?eo je sa radom u Holivudu u Kaliforniji 1998.g.

Slem se pro?irio svuda po svetu, sa slem scenama na Havajima, Irskoj, Nepal, Kanadi, Nema?koj, ?vedskoj, Austriji, Izraelu, Ukrajini, Rusiji, ?vajcarskoj, Holandiji, Portugalu, Velikoj Britaniji, Australiji, Novom Zelandu, Singapuru, Ma?arskoj , ?e?koj, Poljskoj, Srbiji, Bosni i Hercegovini, Danskoj, Letoniji, Ju?noj Koreji, Japanu, Indiji, Gr?koj, ?paniji, Meksiku, Francuskoj, Madagaskaru, Azerbejd?anu, Maroku i Moldaviji.

Forma slema

U slem poeziji, od ?lanova publike se biraju sudije za sam nastup, njih bira ili doma?in ve?eri ili M.C. Na nacionalnom slem takmi?enju bude po pet sudija, ali na manjim slemovima bude obi?no po troje. Posle svakog pesni?kog nastupa svaki sudija dodeljuje odre?eni broj bodova za pesmu koja je izvedena. Rezultati se uglavnom kre?u izme?u nule i deset.

Pre nego ?to po?ne takmi?enje, doma?in ?e ?esto izvesti na scenu sacrificial poet („?rtvenog“ pesnika) kako bi sudije mogle da usklade svoje kriterijeme.

U prvom krugu na standardnim slem nastupima u?estvuju svi pesnici koji ispunjavaju uslove. Ve?ina slemova se sastoji iz vi?e krugova, a mnogi uklju?uju i eliminaciju pesnika sa ni?im ocenama u narednim krugovima. Eliminaciona ?ema mo?e biti 8-4-2, ?to zna?i da osam pesnika bude u prvom krugu, ?etiri u drugom i dva u finalu. Neki slemovi uop?te nemaju eliminaciju. The Green Mill slem obi?no po?inje sa 6 pesnika u prvom krugu.

Portland Slam (Portland slem ,Portland, u saveznoj dr?avi Oregon) ima druga?iji pristup; on koristi 8-4-2 sistem eliminacije u tri kruga, ali pesnici idu u duele u posebnim rundama unutar kruga i umesto petoro sudija koji dodeljuju bodove, cela publika odlu?uje ko prolazi dalje bu?nom i entuzijasti?nom podr?kom.

Rekviziti, kostimi i muzika su naj?e??e zabranjeni na slem takmi?enjima i to je ono ?to razlikuje ovu kategoriju od svog direktnog prethodnika, „performans poezije”. ?tavi?e, ve?ina slemova propisuje ograni?enje vremena na tri minuta (uz dozvoljeno prekora?enje od 10 sekundi), nakon ?ega rezultat koji neko ostvari mo?e biti umanjen prema tome koliko je prekora?io dozvoljenu granicu.

Vrste takmi?enja

U najtipi?nijoj vrsti slema, tzv. „Open Slam” (Otvoreni slem) svako ko ?eli da se takmi?i mo?e da uzme u?e??a, shodno broju mesta. Nasuprot tome, u tzv. "Invitational Slam" (Pozivni slem) takmi?enjima, samo oni koji su pozvani mogu da uzmu u?e??a.

Poetry Slam (Slem poezija) d.o.o. organizuje nekoliko dr?avnih i svetskih slem turnira, uklju?uju?i "Individual World Poetry Slam" (Svetski slem za pojedince), "The National Poetry Team Slam" (Nacionalni pesni?ki slem za timove) i "The Women of the World Poetry Slam" (?ene sveta poetski slem). Za (2013) IWPS ?ampion je Ed Mabrey (Ed Mejbri). On je i jedini u istoriji ovog takmi?enja koji je uspeo tri puta da ga osvoji. Za (2013) NPST ?ampioni su Slemeri iz Nju Orleansa (SNO), koji su osvojili prvo mesto ve? drugu godinu zaredom. Za (2014) ?ampionka "Women of the World Poetry Slam" je Dominik Kristina.

Theme Slam, „Tematski slem” je takav slem u okviru koga svi performansi moraju da budu u skladu sa zadatom temom, ?anrom ili nekim drugim formalnim ograni?enjem. Teme mogu biti na primer: Nerd, Erotica, Queer, Improv, ili neko drugo konceptualno ograni?enje. Na ovim slemovima pesnicima se nekad dozvoljava da probiju „tradicionalna” slem pravila. Na primer, ponekad se dozvoljavaju performans na pesni?ko stvarala?tvo drugih pesnika (na primer Dead Poets Slam „Slem mrtvih pesnika” u kome sve pesme moraju biti pesme pesnika koji nisu vi?e me?u ?ivima). Tako?e ne ponekad dozvoljavaju izmene koje se ti?u rekvizita i kostima (primer je ?vedski „Triatlon, Triatlon” koji dozvoljava pesnicima, muzi?arima ili igra?ima da budu na sceni u isto vreme), mogu?a je promena strukture sudija (na primer da postoji specijalni gostuju?i sudija), pa i promene vremenskog ograni?enja (na primer „1-2-3” slem koji se sastoji iz tri kruga, prvi od jednog minuta, drugi od dva i tre?i od tri).

Premda se mo?e ?initi da su tematski slemovi restriktivni po prirodi, organizatori slemova ih ?esto koriste da bi podstakli u?e??e odre?enih naj?e??e ?esto re?e predstavljenih demografskih struktura (?to se razlikuje od slema do slema), poput mla?ih pesnika i ?ena.

Poetika

Slem poezija obuhvata ?irok spektar izraza, stilova, tradicija kulture i pristupa pisanju i izvo?enju.

Neki pesnici su usko u vezi sa stilom koji obuhvata izra?avanje kroz glas kako se koristi i u hip-hopu i veoma se oslanja na tradiciju dab poezije, koja je jedan pesni?ki ?anr koji se bazira na ritmu i politi?kim temama i uglavnom pripada crna?koj, a posebno karipskoj kulturi. Drugi stilovi se oslanjaju ne nerimovane narativne oblike. Neki koriste tradicionalna pozori?na sredstva ?to obuhvata menjanje glasova i zvukova, dok neki na primer izgovaraju celu pesmu ironi?nim ravnim tonom. Neki od pesnika ne koriste ni?ta sem svojih re?i kako bi preneli pesmu, dok drugi prelaze granice oblika, stepovanja, ili kreiranja razli?itih zvukava samo svojim telom kao zvu?nom kutijom ili koriste krajnje koreografisane pokrete tela.

Ono ?to je dominantan i uspe?an stil jedne godine mo?e delovati zastarelo ve? slede?e. Cristin O'Keefe Aptowitz (Kristina O'Keef Aptovic) slem pesniknja i autor Words in Your Face: A Guided Tour Through Twenty Years of the New York City Poetry Slam (Re?i u lice: Vodi? kroz dvadeset godina slema u Njujorku) navodi u intervjuu za „Najbolji pesni?ki blog Amerike”:

"Jedan od zanimljivijih krajnjih proizvoda (za mene, barem) ovog stalnog pomeranja je da pesnici u slemu uvek brinu da ne?to - stil, projekat ili pesnik ? ne postanu toliko dominantni da ugu?e scenu, ali se to nikada ne dogodi. Bu?ni i bombasti?ni hipsteri, reperi slobodnog stila, boemi litalice, proto-komedija?i, misti?ni ?amani i gotik pankeri, svako od njih je imao svoje mesto na vrhu „slemovog lanca ishrane”, ali na kraju, ne?to druga?ije i novo uvek ispliva izazivaju?i ostale pesnike da probaju ne?to novo."

Jedan od ciljeva slem poezije je da ospori autoritet svakoga ko tvrdi da ima apsolutnu vlast nad knji?evnim vrednostima. Ne postoji pesnik koji se ne sme kritikovati, jer svako zavisi od dobre volje publike. Jer samo pesnici sa najboljim rezultatima prolaze do zavr?nog kruga, sama struktura omogu?ava publici da odaberu onoga ko ?e im ponuditi najvi?e poezije. Time ?lanovi publike postaju deo prisutva na sceni svake pesme i time lome barijeru izme?u pesnika/izvo?a?a, kriti?ara i publike. Bob Holman, pesnik?ki aktivista i nekada?nji slem-master u Nuyorican Poets Café ,jednom prilikom je nazvao ovaj pokret „demokratizacijom stiha”. U

citatu iz 2005.g. Holman tako?e navodi:

„Revolucija izgovorene re?i („spoken word“) je dobrim delom bila predvo?ena ?enama i pesnicima afro-ameri?kog porekla. To doprinosi produbljivanju dijaloga na nacionalnom nivou kakav se ne mo?e ?uti u Kongresu. Voleo bih kada bi sala Kongresa vi?e li?ila na Dr?avni pesni?ki slem. Bio bih veoma sre?an zbog toga. ”

Slem kriti?ari

U intervjuu za Paris Review knji?evn kritira? Harold Blum rekao je u vezi sa slemom:

„Ne mogu da podnesem ove prikaze koje sam imao prilike da ?itam u Tajmsu ili gdegod u vezi sa slemom, gde se raznorazni mladi ljudi i ?ene u raznolikim no?nim klubovima dernjekaju i izgovaraju gluposti jedni na druge. a da se to ocenjuje ja?inom aplauza, koji se zapravo ne mo?e izmeriti. Ovo ne samo da je glupo, ovo je smrt umetnosti.“

Kip Fulback (Kip Fulbek), koji predaje „spoken word“ na Univerzitetu Kalifornije u Santa Barbari, rekao je, "Ne dopada mi se ideja da se takmi?enje i umetnost spajaju. Mi?ljenja sam da ?esto su?tina ne?ijeg rada postaje karikatura sebe same. Neretko gledanje slem takmi?enja me podse?a na gledanje American Idol (Ameri?kog idola). Imate red sudija, publiku koja dolazi kako bi videla ono ?to ?ele da vide i za koga znaju da ?e unapred navijati."

Pesnik i frontmen King Missile-a, John S.Hall (D?on S.Hol), dugo je ve? glasni protivnik, naro?ito u vezi sa faktorima kao ?to je nerazlu?na takmi?arska priroda ovog fenomena, za ?ta on misli da je posledica nedostatka stilske razli?itosti. U intervjuu iz 2005.g. u Words in Your Face: A Guided Tour Through Twenty Years of the New York City Poetry Slam, on spominje se?anje na svoj prvi slem u Nuyorican Poet's Cafe-u:

... Mrzeo sam sve to. Ose?ao sam se sasvim nelagodno i... bilo je sve to poput sportskog nadmetanja, a mene je zanimala poezija ba? iz razloga ?to je bila poput antiteze sportu...sve mi je delovalo kao ne?to veoma ma?o, mu?ki vid poezije i ne?to ?to me zapravo uop?te ne zanima."

Pesnik Tim Clare (Tim Kler) nudi razloge i za na ra?un ovog fenomena u Slam: A Poetic Dialogue (Slem-poetski razgovor) Ironi?no, osniva? slem poetskog pokreta Mark Smith (Mark Smit) kritikuje komercijalni uspeh Def Poetry televizije i ?ivih nastupa na Brodveju koje je producirao Russel Simmons (Rasel Simons), nazivaju?i ga podrugljivo jednom „izrabljiva?kom zabavom (programom) koji umanjuje vrednost i vre?a estetiku izvo?a?ke poezije".

Slem i akademska poezija

Po?ev od 2011.g. ?etvoro pesnika koji su se takmi?ili na Nacionalnom slemu osvojili su National Endowment of the Arts (NEA) Fellowships for Literature (Nacionalnu stipendiju za umetnost fonda za knji?evnost):

Hal Sirowitz (Hal Sirovic)(koji je bio u Nuyorican Poet's Cafe slem timu 1993.g.) dobio je gore navedenu stipendiju za poeziju 1994.g.

Jeffrey McDaniel (D?efri MekDanijel) (koji je u?estvovao na velikom broju slam timova u Kaliforniji i DC-ju od sredine do kraja devedesetih) osvojio je navedenu stipendiju za poeziju 2003.g.

Adrienne Su (Ejdrijen Sju) (koja je u?estvovala u Nuyorican Poets Cafe slem timu 1991.g.) osvojila je navedenu stipendiju 2007.g.

Cristin O'Keefe Aptowicz (Kristin O?if Aptovic) (koja je bila na NYC-Urbana slem timu 1998., 2001., 2003., i 2010.g.) osvojila je navedenu stipendiju 2011.g.

Brojni pesnici koji pripadaju i akademskoj poeziji i slemu: poput ve? navo?enog D?efrija Mek Danijela, koji je slemovao na vi?e razli?itih slem nastupa u raznim timovima i nakon toga objavio nekoliko knjiga i trenutno predaje na Sarah Lawrence College (Koled?u Sara Lorens), ili Patricia Smith (Patri?a Smit), koja je ?etvorostruka nacionalna slem ?ampionka, uspela je da osvoji nekoliko presti?nih knji?evnih nagrada, uklju?uju?i nominaciju za Nacionalnu knji?evnu nagradu 2008.g., i da bude uvr?tena u Me?unarodnu ku?u slavnih za knji?evnost za pisce afro-ameri?kog porekla. 2006.g, Bob Holman, ina?e osniva? Njujor?kog pesni?kog slema godinama je predavao New School, Bard, Columbia and NYU (Novoj ?koli, Bard, na Kolumbija Univerzitetu kao i na Univerzitetu Njujorka), Craig Arnold (Kreg Arnold) je osvojio niz Jejlovih takmi?enja za mla?e pesnike tako?e u?estvuju?i u slemovima, Kip Fulbeck (Kip Fulbek), je profesor na odseku za umetnost Univerziteta u Kaliforniji, u Santa Barbari i takmi?io se na slemovima ranih devedesetih i inicirao je prvi „spoken word“ kurs da bude zvani?no ponu?en kad deo fakultetskog programa i akademski pesnici poput Michael Salinger, Felice Belle, Javon Johnson (Majkla Selind?era, Felise Bel, i D?ejvona D?onsona), koji su osvajali nacionalne slem ?ampionate 2003.g. i 2004.g., a koji su svoje doktorske disertacije napisali na temu slem poezije i nedavno objavili ?lanak u vezi sa afro-ameri?kim mu?kim principom i seksizmom u slem zajednici. Susan Somers-Willet (Suzan Somers-Vilet) napisala je knjigu The Cultural Politics of Slam Poetry (Kulturna politika slem poezije), u kojoj istra?uje odnose izme?u slema, identiteta i politike, Robbie Q. Telfer, Phil West, Ragan Fox (Robi Kju. Telfer, Fil Vest i Regan Foks) pi?u u vezi sa svojim desetogodi?njim iskustvom „gej slem pesnika", Marie Fleischmann Timbreza, Karyna McGlynn (Meri Flei?man Timbreza i Karijen MekGlin) posvetili su puno pa?nje me?anju slem poetske zajednice i akademske zajednice, svako u svojim radovima.

Neki priznati i slavni pesnici oprobali su se i u slemu, sa manje uspe?nim rezultatima. Henry Taylor (Henri Tejlor), koji je osvojio 1985.g. Pulicerovu nagradu za pesni?tvo, takmi?io se 1997.g. na Nacionalnom slemu kao solo pesnik zauzev?i sedamdeset peto od stopenedeset mesta.

Dok se slem poezija ignori?e u tradicionalnim institucijama visokog obrazovanja, ona ipak polako ali sigurno pronalazi svoj put do akademskih kurseva i programa. Primer za to je je Barklee College of Music, Boston (Muzi?ka akademija Berkli u Bostonu) na kojoj se kurs slem poezije nudi kao izborni predmet.

Omladinski slem pokret

Slem poezija je na?la svoje mesto kao popularni oblik izra?avanja me?u mnogim tinejd?erima. The World Poetry Bout Association (Svetska asocijacija poetskih okr?aja) sponzorisa?o je najranije slem poetske radionice za tinejd?ere kroz projekat "Poetry Education Project"(„Pesni?ko obrazovanje") u Taosu u Novom Meksiku, ranih devedesetih godina. Prvo takmi?enje na nacionalnom nivou za srednjo?kolce odr?ano je u gimnaziji u Taosu 1993.g., pri ?emu su pobedni?ki timovi i individualni u?esnici nagra?eni plaketama.

?lanovi takmi?arskih timova iz Taosa osvajali su godi?nje stipendije sve do 2008.g. "Youth Speaks"(„Mladi govore") je neprofitna knji?evna organizacija osnovana 1996.g. od strane James Kass (D?ejmsa Kasa), postavila je slem takmi?enja na godi?njem festivalu Brave New Voices („Vrli Novi Glasovi") nakon tog prvobitnog doga?aja u Taosu. „Mladi govore" je jedna od najve?ih poetskih organizacija za mlade u SAD, koja nudi mogu?nosti mladima od 13 do 19.g. starosti da iska?u svoje ideje na papiru i sceni.

Druga grupa koja nudi mogu?nost za obrazovanje i izvo?enje tinejd?erima je Urban Word („Urbani glas") Njujorka, koja je nekada bila poznata kao Youth Speaks New York („Mladi govore-Njujork") i koja organizuje najve?i slem za mlade u Njujorku jednom godi?nje, sa preko 500 mladih ljudi koji uzimaju u?e?a u tome. Ova neprofitna organizacija obezbe?uje besplatne radionice za mlade iz grada koje vodi hip-hop pesnik i mentor Michael Cirelli (Majkl Sireli).

Young Chicago Authors („Mladi autori ?ikaga") (YCA) obezbe?uje radionice, mentorstvo i mogu?nosti za u?estvovanje na takmi?enjima za mlade u ?ikagu i okolini. Svake godine ova organizacija odr?i Louder Than A Bomb („Bu?niji od bombe"), najve?i svetski timski slem za mlade ?to je i tema dokumentarca pod istim nazivom.

Omladinski slem pokret bi?e u cetru pa?nje serije dokumentaraca koje producira HBO i koji se emitovati ve? od 2009.g. U njima ?e biti prikazani pesnici iz „Mladi govore", „Urbana re?", „Bu?niji od bombe" i drugi sli?nih slem organizacija.

U jednom intervjuu iz 2005.g. jedan od najpoznatijih slemera Saul Williams (Sol Vilijams) pohvalno je govorio od omladinskom slem pokretu, obja?njavaju?i:

„Hip-hop je ispunio tu ogromnu prazninu za mene i moje prijatelje tokom na?eg odrastanja... Jedina stvar koja je spre?avala sve te mlade momke u afro-ameri?kim zajednicama da po?u putem Majkla D?eksona i izbele ko?u, ono ?to nas je spasilo od gubljenja sebe, bio je hip-hop. To je bila jedina antiteza mejnstrim medijima. To je bilo su?tinski bitno i smatram da na isti na?in poezija danas popunjava tu stranu prazninu me?u mladima. I verujem da se i ja ubrajam me?u njih.